

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-12-07

Dnr (anges vid skriftväxling)
511-6884-2020

Dossiénr
NVR2051942

Beslut för bildande av naturreservatet Edsån

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Edsån
 NVR-id: 2051942
 Kommun: Strömsund
 Län: Jämtland
 Vägkarta: Dorotea 157
 Lägesbeskrivning: 11 kilometer nordväst om Strömsund
 Centrumkoordinater: N: 516156 E: 7086471 (SWEREF99 TM)
 Fastigheter: Ströms-Ön 1:67 och 4:40 samt del av Ströms-Ön 1:27
 Ägare: Staten genom Naturvårdsverket samt enskild markägare
 Förvaltare: Länsstyrelsen Jämtlands län
 Totalareal: 133 hektar, varav 66 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	4
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna	7
Skötselplan.....	9
Redogörelse för ärendet	9
Ärendets beredning	9
Synpunkter på förslaget till beslut	10
Länsstyrelsens bedömning	10
Naturvärdesinventeringar	12
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser	12
Konsekvensutredning	12
Upplysningar	13
Bilagor	14

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Edsån**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer. Områdets mosaikartade karaktär med barnnaturskog, kalkbarrskog, rikkärr och vattenmiljöer ska bevaras och utvecklas samt till viss del återställas.

Syftet uppnås genom fri utveckling av skog, röjning och hävd av rikkärr samt återställning av hydrologi och morfologi i vattendrag och dikespåverkad mark.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad barnnaturskog med inslag av kalkbarrskog präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Omfattande och till stora delar öppna rikkärssområden med mycket höga naturvärden.
- Lekområde och vandringsväg för harr, sik och öring.
- Områdets mångformighet med dess livsmiljöer för en stor mångfald av rödlistade- och andra naturvårdsarter vilka omfattar lavar, mossor, svampar, kärlväxter, insekter, hålhäckande fåglar, vattenlevande organismer samt kalkgynnade kärlväxter och svampar.

Beskrivning av området

Naturreservat Edsån är beläget i anslutning till Edsån som rinner ut i nordvästra delen av Edsviken i sjön Ströms Vattudal, cirka 12 kilometer nordväst om Strömsund i Strömsunds kommun.

Naturreservatet är cirka 133 hektar stort och består av ett mosaikartat område med skog, rikkärr, sumpskog och vatten. Berggrunden består av kalksten och jordarterna är moig till sandig morän, isälvsgrus samt torv. Terrängen är flack och höjden över havet sträcker sig mellan omkring 285 meter och 300 meter

Skogen i området är delvis grandominerad (*Picea abies*) med inslag av kalkbarrskog. I vissa områden finns även en hel del tall (*Pinus sylvestris*) och lövträd som asp (*Populus tremula*), sälg (*Salix caprea*) och björk (*Betula* sp.). Granbestånden i södra delen av naturreservatet utgörs främst av 130 till 160 åriga granar med enstaka äldre träd. Granbestånden i norra delen utgörs främst av 150 till 200 åriga träd. Asp och tall förekommer i olika åldrar och en del är upp till 200 till 250 år gamla. Brandspår kan ses i hela naturreservatet, främst på gamla stubbar. I allmänhet präglas skogen av intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp i luckorna som bildas, och det finns rikligt med både liggande och stående död ved. Lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och skrovellav (*L. scrobiculata*) växer rikligt på asp och sälg och på död gran kan sprickporing (*Diplomitoporus crustulinus*) förekomma. I skogsområdenas lägre terräng, de kalkrikaste delarna, finns lokalt rikligt med örter och kalkgynnade arter som finbräken (*Cystopteris montana*), skogsrör (*Calamagrostis chalybaea*) och en del orkidéer. Stora delar av skogen är i ringa omfattning påverkad av modernt skogsbruk men en del plockhuggning har förekommit längre tillbaka. Dock ingår även en del ungskog i naturreservatet vilken på sikt beräknas få samma naturskogskaraktär som resten av området.

Våtmarker i naturreservatet utgörs främst av rikkärr med höga botaniska värden och en rikedom av många kalkgynnade arter. Rikkärren är mångformiga och utgörs både av öppna och trädtäckta kärr som också varierar mellan blötare och torrare partier.

Kalkgynnade arter som växer i rikkärren är bland annat jämtstarr (*Carex lepidocarpa* subsp. *jemtlandica*), klotuffmossa (*Palustriella falcata*) samt en del orkidéer. Delar av både rikkärr och skog norr om Edsån och nordväst om Gubbsjöbäcken är bitvis påverkade av dikning och i behov av hydrologisk återställning.

I naturreservatet finns även en del öppna vattenytor i form av Edsån, Gubbsjöbäcken samt en tjärn och en mindre göl med kalkutfällningar. Edsån och Gubbsjöbäcken har påverkats av historiskt skogsbruk (flottning) men trots denna påverkan har vattendragen stort värde som reproduktions- och uppväxtområden för harr (*Thymallus thymallus*), sik (*Coregonus maraena*) och öring (*Salmo trutta*). Även utter (*Lutra lutra*) förekommer i Edsån. Vattendragen består bitvis av mer strömmande vatten och bitvis av flottningsanpassade, uträtade, fåror. För att få mer naturliga variationer i vattendragen, med mer betydande mosaik av djupa, grunda, strömmande och lugnflytande områden samt olika typer av bottenstrukturer och naturliga svämplan, behöver dock en del restaureringsarbete genomföras.

Inom området finns fornlämningar i form av två större fångstgropssystem samt förekomst av skärersten. Skärrestenen kan peka på att det funnits mänsklig aktivitet i området på sten- eller bronsåldern. Våtmarkerna har historiskt nyttjats för både bete och myrslätter. Slåttern upphörde någon gång på 1950-talet.

En mer omfattande beskrivning finns i skötselplanen, bilaga 3, samt i artförteckning, bilaga 4.

Föreskrifter

Föreskrifterna i A och C nedan skall inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifter under B nedan.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § i miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro, brygga eller spång,
2. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
3. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,

4. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
5. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
6. dika, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
7. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
8. införa för området främmande växt- eller djurart,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen,
10. placera ut saltstenar i områden som omfattas av föreskrift B6 och som är markerade på karta, bilaga 1,
11. framföra motordrivet fordon i terräng.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

12. riva bäverdammar eller bäverhyddor.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser, enligt karta, bilaga 1,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla samt underhåll av väg och parkeringsplats, markerade på karta bilaga 1,
3. täppa till diken i våtmarker och skogsmarker i områden markerade på karta, bilaga 1, inklusive fällning av träd nödvändiga för att täppa till samt körning med nödvändiga arbetsfordon i samband med arbetet,
4. återställning av vattendragens naturliga strukturer inklusive fällning av träd och urtag av sten i strandkanter samt tillförsel av lekgrus och körning med nödvändiga arbetsfordon i samband med arbetet, i område markerat på karta, bilaga 1,
5. eventuell återintroduktion av flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*), i område markerat på kartan, bilaga 1
6. myrslätter och röjning av igenväxningsvegetation i områden markerade på karta, bilaga 1, samt körning med nödvändiga lätta arbetsfordon (<450kg) vid borttransport av hö och röjningsrester,

7. borttagning av främmande arter av växter och djur genom mekaniska metoder, jakt och elfiske,
8. undersökning och dokumentation av mark och vatten samt undersökningar av växt- och djurliv i uppföljningssyfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag för bär och matsvamp
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved, inklusive vaska guld eller andra ämnen eller göra annan åverkan på vattendragets botten,
4. elda, annat än med medhavd ved,
5. framföra motordrivet fordon i terräng.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

6. genomföra eller bedriva organiserat friluftsliv, tävlingar, lägerverksamhet, militär övningsverksamhet eller andra organiserade arrangemang,
7. genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna i A och C nedan skall inte heller utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs, inklusive att framföra motordrivet fordon, för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel enligt undantag i terrängkörningsförordningen (1978:594),
- c) att framföra motordrivet fordon i räddningstjänst, vid sjukfall samt vid polisiära ärenden,
- d) att framföra motordrivet fordon vid efterbevakning efter brand,

- e) länsstyrelsepersonal att i tjänsteärendet framföra motordrivet fordon,
- f) jakt enligt jaktlag (1987:259),
- g) fiske enligt fiskeförvaltande organisations regler,
- h) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- i) att transportera fälld björn, älg, hjort eller vildsvin med lättare terränggående motorfordon (<450kg),
- j) att framföra skoter på väl snötäckt mark längs skoterled markerad på karta, bilaga 1, samt på sjöis,
- k) att för nyttjanderättsinnehavare använda båtplats samt använda och underhålla del av befintlig väg och vändplats, markerade på karta bilaga 1 och 1a, genom att med dittransporterad natursten fylla igen hål, röja grenar och yngre träd som stör framkomligheten samt kapa och flytta träd som fallit eller är på väg att falla över vägen, till sidan om vägen, samt använda befintlig vändplats som upplägningsplats för båtar,
- l) att röja och underhålla stig och skoterled markerade på karta, bilaga 1, genom att röja grenar och yngre träd som stör framkomligheten samt att fallna träd över led får flyttas till sidan av leden eller kapas där leden korsas av träd,
- m) att röja och fälla träd vid befintliga fångstgropar, markerade på karta bilaga 1 och 1a, där fällda träd lämnas i naturreservatet,
- n) tillförsel av natursten och trä vid behov av erosionsskydd och reparationer/förnyelse av befintlig brygga, i område markerat på karta, bilaga 1 och 1a, inklusive körning med nödvändiga arbetsfordon längs väg och i markerat område i samband med arbetet.

Om tillstånd från Länsstyrelsen tillstyrks skall A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- o) uppförande av jakttorn på ny plats,
- p) rensa diken,
- q) skötsel av kulturlämning, markerade på karta, bilaga 1 och 1a,
- r) framföra motordrivet fordon på stig norr om Älggårdsviken, markerad på karta bilaga 1 och 1a, för transporter till och från de två fastigheter nordost om naturreservatet till vilka stigen leder,
- s) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § i "Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m." bifogad skötselplan, bilaga 3, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Bildandet av Edsån naturreservat startade med planer för bildande av Gubbsjöbäcken naturreservat sydost om Gubbsjöbäcken.

Bildandet av Gubbsjöbäcken naturreservat påbörjades år 2005, till följd av rikkärrsinventering 2004 då höga naturvärden hittades i rikkärren vid Gubbsjöbäcken. År 2009 beslöt dock Länsstyrelsen att utvidga området till att även omfatta myr- och skogsområden nordväst om Gubbsjöbäcken, skog med höga naturvärden norr om Edsån samt Edsån och Älggårdsviken. Detta ledde till att naturreservatet Edsån tog form.

År 2013 kontaktades markägarna för den mark som berördes av de delar av Edsån naturreservat som lades till Gubbsjöbäckens förslag. Utvidgningen och värderingar samt förhandlingar inleddes efter godkännande från Naturvårdsverket. Uppdragen att värdera objekt och sköta förhandlingar har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Efter flera gränsändringar i dialog med markägare kunde Lantmäteriet påbörja uppdraget att mäta in områdets gränser. Efter fastighetsbestämning och ytterligare gränsändring färdigställdes inmätningssuppdraget 2018. 2019 fick Skogsstyrelsen uppdraget att uppdatera inmätningen efter en mindre gränsändring. Den sista av markaffärerna avslutades 2020 och staten genom Naturvårdsverket äger i och med det större delen av naturreservatet.

En del av fastigheten har ingått i det så kallade ESAB-paketet (Ersättningsmark i Sverige AB) då markbyte mellan tidigare ägaren Svenska Cellulosa AB (SCA) och nuvarande ägaren Naturvårdsverket skett. ESAB-paketet grundades på regeringsproposition 2009/10:169 beträffande att produktiv skogsmark skulle avstyckas från Sveaskogs markinnehav för att användas som ersättningsmark. Markerna fördes över från Sveaskog till ESAB, som ägs av Naturvårdsverket, för att användas till markbyten med bolagen.

Under 2020 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom det fem yttranden till Länsstyrelsen, varav ett med synpunkter och ett med önskemål.

Synpunkter inkom från en privatperson angående skötsel av fornlämningar i form av fångstgropar samt rörande Länsstyrelsens avsikt att täppa till diken inom naturreservatet. Synpunkten angående fångstgroparna var att höga träd längs kanterna på groparna borde fällas snarast för att förhindra risken för vindfällen med rotvältor samt att fångstgroparna påverkas av erosion. I beslutet finns det särskilda undantag från föreskrifterna som anger att det är tillåtet att fälla träd vid befintliga fångstgropar samt att stoppa erosion. Synpunkten rörande avsikten att täppa till diken inom naturreservatet var att det kan påverka åkermark som ligger utanför naturreservatet. Länsstyrelsen har i skötselplanen skrivit in att det innan diken täpps igen ska utföras en utvärdering av eventuell negativ effekt på bebyggda tomter samt på skogs-, ängs- och åkerproduktion utanför naturreservatet. Med hänsyn tagen till utvärderingen täpps sedan diken till, täpps till delvis eller täpps inte till alls.

Önskemål inkom från Jägareförbundet angående att jakträttsinnehavaren ska kunna röja växtlighet i befintliga siktgator. Länsstyrelsen har lagt till ett undantag från föreskrifterna om att detta ska kunna göras efter särskilt tillstånd.

Länsstyrelsens bedömning

Edsån är ett mosaikartat område som har mycket höga naturvärden knutna till naturtyper som barnnaturskog, kalkbarrskog, rikkärr och vatten. Mångfalden av naturtyper erbjuder livsmiljöer för ett brett spektrum av arter inom naturreservatet.

En betydande del av skogsmarken i naturreservatet består av örtrik grandominerad kalkbarrskog som Sverige har ett internationellt ansvar för att bevara. Beståndsåldern för skogen är förhållandevis hög och det finns värdefulla naturskogsstrukturer i ett hydrologiskt varierat område. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för biologisk mångfald.

Flera av myrarna inom naturreservatet är klassade som rikkärr och har höga botaniska värden samt utgör livsmiljö för både kalkgynnade och kalkkrävande arter. Rikkärren utgörs både av öppna och trädäckta kärr som också varierar mellan blötare och torrare partier. Rikkärren har även ett stort zoologiskt värde genom att områdets speciella våtmarksmiljö är viktig för fågelfaunan samt den nära hotade kalkkärrsgrynsnäckan (*Vertigo geyeri*). I området finns även öppna vattenytor såsom kalkrik göl och tjärn där bland annat kransalgerna taggsträfs (*Chara hispida*) och mellansträfs (*C. intermedia*) växer. Som strömmande vatten finns Gubbsjöbäcken och Edsån. I Edsån förekommer harr, sik och öring. Även utter har observerats.

Området för naturreservat ligger i ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden för granskog samt delvis inom ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden för våtmark. I sådana landskapsavsnitt finns en täthet av värdekärnor med djur- och växtliv samt biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer. Detta gör att det finns en bra möjlighet för bevarande av många rödlistade, och andra, arter.

Skogstypen kalkbarrskog samt områden med särskilt höga ekologiska bevarandevärden ska enligt ”Nationell strategi för formellt skydd av skog” (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, 2017) prioriteras för skyddsåtgärder. Därtill är Ströms Vattudal utpekad som ett område för särskilt höga limniska bevarandevärden. Edsån ingår i den sammanställning med värdefulla sötvattensmiljöer, som utarbetats av Fiskeriverket, Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet inom arbetet med miljö kvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*.

I närområdet av Edsån naturreservat ligger även naturreservatet Laholmsnäset (NVR ID: 2023389) och stora myrområden. Detta bidrar till en ökad ekologisk funktionalitet för området och ger bättre spridningsmöjligheter för arter.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. En del kontrollerad naturvårdande skötsel behövs dock för att bevara och utveckla biologisk mångfald i områdets naturmiljöer. Länsstyrelsen bedömer därför att bildande av naturreservat är det bästa alternativet för att på lång sikt bevara och utveckla områdets höga naturvärden, vilket följaktligen motiverar Länsstyrelsen beslut att bilda naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att barrnatur- och kalkbarrskogens naturvärden bevaras och utvecklas bäst genom att skogen får

utvecklas fritt. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att den biologiska mångfalden gynnas av att slåtter på de öppna myrarna genomförs och igenväxning av träd och buskar begränsas. Vidare bedömer Länsstyrelsen att den biologiska mångfalden främjas genom att vattendrag återställs och diken täpps igen. Länsstyrelsen bedömer att förbud för framförande av motordrivet fordon i terräng är motiverat med avseende på att skydda störningskänsliga naturvärdesarter i rikkärr och kalkbarrskog.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Inventeringar av området är gjorda av Länsstyrelsen. I inventeringarna har bland annat rikkärrsinventering (ID: 20F7F01, 20F7F06, 20F7F07 samt 20F7F11) ingått.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Inga riksintressen berörs av naturreservatet.

Gällande översiktsplan i Strömsunds kommun, antagen 2014, anger ingen specifik markanvändning för det aktuella området. *"Tillägg till Strömsunds kommuns översiktsplan – Vindkraft"* från 2019 pekar inte ut området som intressant för vindkraftutbyggnad.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad landshövding Susanna Löfgren. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefsjurist Jon Paulsson, chef för naturskydd och förvaltning Per Sander samt handläggare Maria Gylle, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Susanna Löfgren

Maria Gylle

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Östersundsposten och Länstidningen. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i

den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,

Bilagor

1. Beslutskarta
 - 1a. Beslutskarta - detaljkarta längs Edsån
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
 - 3b. Skötselplankarta
4. Artförteckning

Naturreservatet Edsån

Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

- Gräns för naturreseptat Edsån
 - Informationsskylt som omfattas av föreskrift B2
 - Parkeringsplats som omfattas av föreskrift B2
 - Båtplats som omfattas av undantag k) från föreskrifter
 - Vändplats som omfattas av undantag k) från föreskrifter
 - Väg och p-plats som omfattas av föreskrift B2
 - Väg (ej farbar) som omfattas av undantag k) från föreskrifter
 - Skoterled/stig som omfattas av undantag j) och l) från föreskrifter
 - Stig som omfattas av undantag l) från föreskrifter
 - Stig som omfattas av undantag l) och r) från föreskrifter
 - Område som omfattas av föreskrift B3
 - Område som omfattas av föreskrift B4 och B5
 - Område som omfattas av föreskrift B6
 - Område som omfattas av undantag m) från föreskrifter
 - Område som omfattas av undantag n) från föreskrifter
 - Område som omfattas av undantag q) från föreskrifter
- 0 500 m
- Skala 1:10 000**

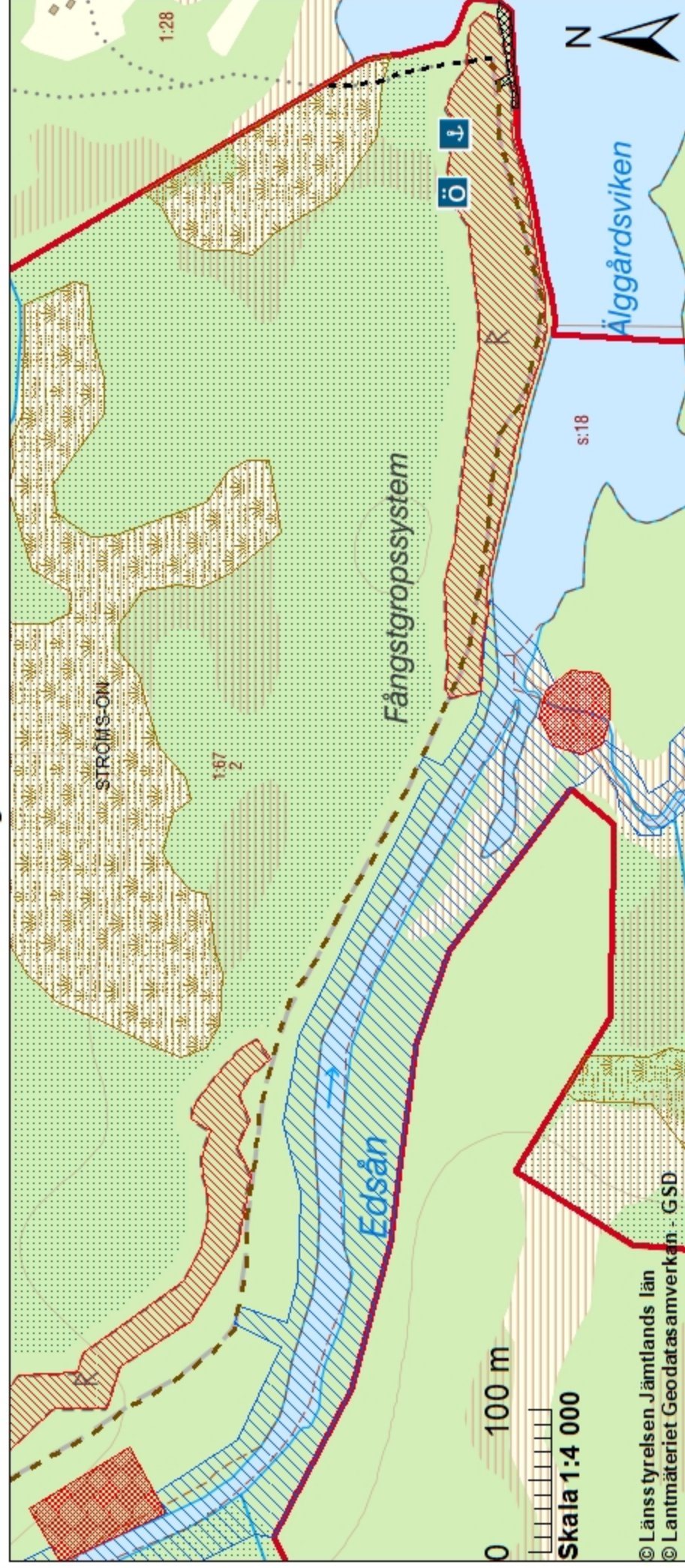
Länsstyrelsen
Jämtlands län

Naturreservatet Edsån Detalj-karta

Dnr: 511-6884-2020

Bilaga 1a

2020-12-07

Gräns för naturreseptat Edsån

Båtplats som omfattas av undantag k) från föreskrifter

Vändplats som omfattas av undantag k) från föreskrifter

Väg (ej farbar) som omfattas av undantag k) från föreskrifter

Stig som omfattas av undantag l) och r) från föreskrifter

Område som omfattas av föreskrift B3

Område som omfattas av föreskrift B4 och B5

Område som omfattas av föreskrift B6

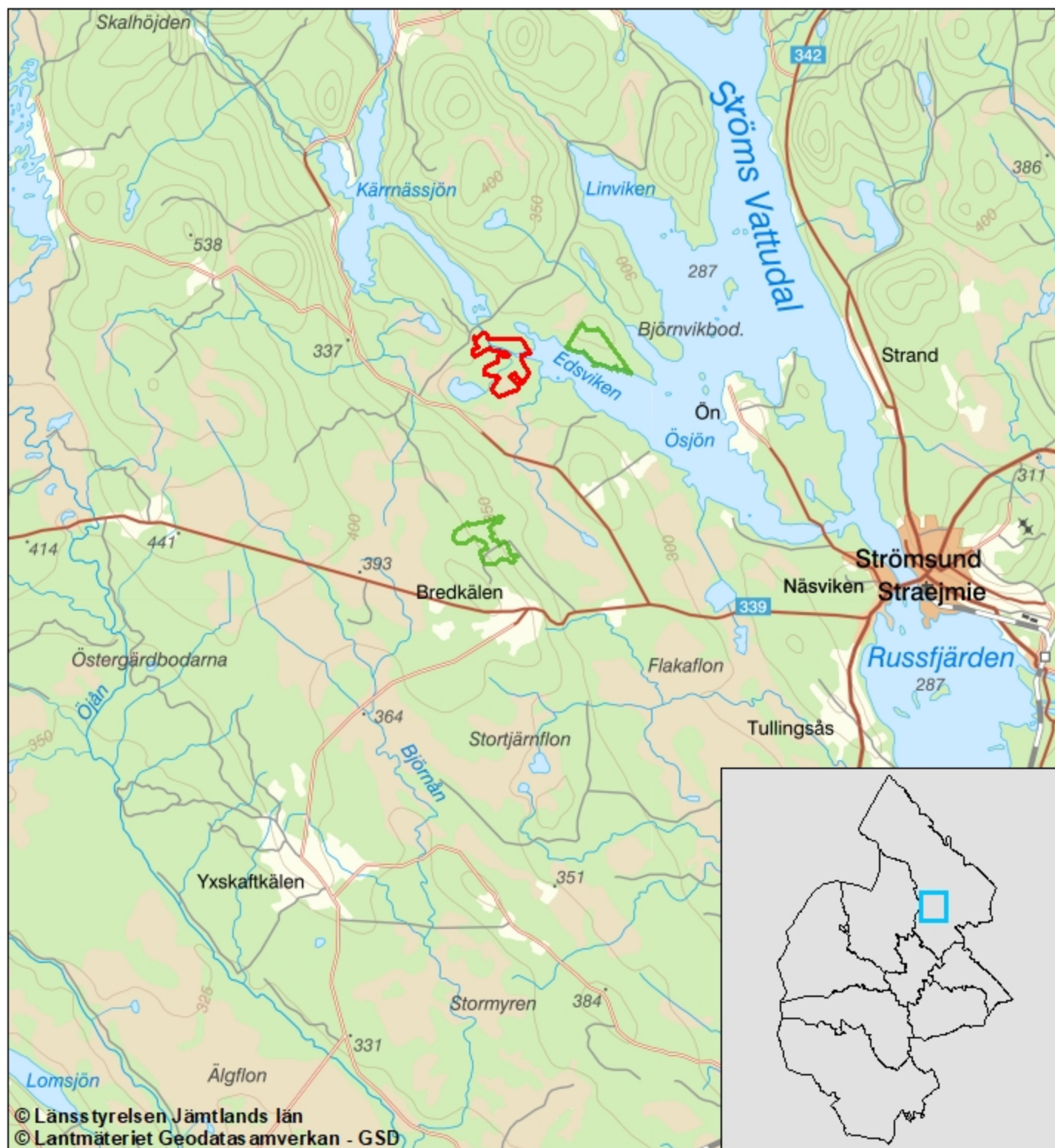
Område som omfattas av undantag m) från föreskrifter

Område som omfattas av undantag n) från föreskrifter

Område som omfattas av undantag q) från föreskrifter

Naturreseptat Edsån Översiktskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatas anverkan - GSD

- Naturreseptat Edsån
- Övriga naturreseptat

0 10 Km

Skala 1:150 000

Skötselplan för naturreservatet Edsån

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	5
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP).....	5
PLANDEL	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	7
Skötselområde A – Grandominerad barrblandskog med inslag av kalkbarrskog, sumpskog och kärr (84 hektar).....	7
Skötselområde B – Vattendrag (10 hektar)	9
Skötselområde C – Rikkärr (38 hektar)	10
Skötselområde D – Dikad mark.....	12
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	12
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	13
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	13
Övriga uppgifter.....	14
Samråd med rennäringen	14
Uppföljning	14
Tillsyn.....	14
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	14
Källförteckning	14

Länsstyrelsen Jämtlands län

skyddszoner för rikkärr med bland annat ungskog, som med tiden kommer att få ett högre naturvärde, samt vatten.

Skogen i området, som delvis är kalkbarrskog, domineras av gran men i vissa områden finns även en hel del tall och lövträd som av asp, sälg och björk. Granbestånden i södra delen av naturreservatet utgörs främst av 130-160 åriga granar med enstaka äldre träd. Granbestånden i norra delen utgörs främst av 150-200 åriga träd. Asp och tall förekommer i olika åldrar och en del är så mycket som 200-250 år gamla. Brandspår finns i hela området, främst på gamla stubbar. I allmänhet präglas skogen av intern beståndsdynamik med rikliga förekomster av både liggande och stående död ved. I områdets lägre liggande delar, de kalkrikaste delarna, förekommer oftast kalkbarrskog och kalkkrävande och kalkgynnade arter som en del orkidéer, finbräken, svart trolldruva (*Actaea spicata*) och skogsror. Markvegetationen domineras delvis av gräs och örter och delvis av bärris. Delar av skogen är dikningspåverkad.

Våtmark

Myrarna i området består av Jämtländska rikkärr med höga botaniska värden och många kalkgynnade och kalkkrävande arter. Myrarna är hydrotopografiskt mångformiga och består av både av öppna och trädäckta kärr samt av olika grader fuktighet med både fastmattor och mjukmattor. Ute på rikkärren växer en hel del orkidéer och andra kalkgynnade arter som jämtstarr, axag (*Schoenus ferrugineus*) och sumpäggschamp (*Bovista paludosa*). Det stora rikkärret i sydöst är i stort sett hydrologiskt intakt medan rikkärren i norra och västra delen av naturreservatet delvis har påverkats av dikning med störd hydrologi som följd.

Vatten

I området finns öppet vatten med höga naturvärden. Det öppna vattnet består av Edsån, Gubbsjöbäcken samt en tjärn. I de östra delarna, på myren söder om Edsån, finns även en liten blekegöl där det bland annat förekommer kransalger som mellansträffe och taggsträffe. Edsån och Gubbsjöbäcken har påverkats av historiskt skogsbruk (flottning) men vattendragen har ändå ett stort värde som reproduktions- och uppväxtområden för harr, sik och öring. Även uter förekommer i Edsån. Vattendragen består bitvis av mer strömmande vatten och bitvis av flottningsanpassade uträtade fåror. För att få mer naturliga vattendrag, med en mer betydande mosaik av djupa, grunda, strömmande och lugnflytande områden med olika typer av bottenstrukturer, samt naturliga svämplan behöver dock en del restaureringsarbete genomföras.

En mer omfattande beskrivning av naturreservatets olika delar finns i plandelen nedan samt i skötselplanen, bilaga 3a.

Naturvårdsarter

I artförteckningen, bilaga 4, anges ett urval av naturvårdsarter funna i naturreservatet Edsån. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppen återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Totalt har 28 rödlistade arter hittats inom naturreservatet Edsån och bland dessa är en art starkt hotad (EN), tre arter är sårbara (VU) och resten är missgynnande (NT). Även två arter som ingår i åtgärdsprogram för hotade arter har observerats inom naturreservatet.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Området är kulturhistoriskt värdefullt med fornlämningar i form av två större fångstgropsystem samt fynd av skärvsten. Det östra fångstgropsystemet har 15 fångstgropar (ID: L1946:7393) och det västra har totalt 21 gropar (ID: L1946:6215) varav ungefär hälften ligger innanför naturreservatets gräns. Skärvstenen kan peka på att det funnits en boplats i området från förhistorisk tid som sten- eller bronsåldern.

En gammal kärrväg, som inte har någon hydrologisk påverkan, går genom områdets södra delar, från naturreservatets parkering till södra sidan av Älggårdsviken (markerad som stig/skoterled på beslutskarta, bilaga 1). I de blötare kärrpartierna ligger gamla huggna stockar utlagda från tiden då vägen användes som brukningsväg till Älggårdsviken och Bredviksbodarnas fåbod strax öster om naturreservatet. Vägen nyttjades också vintertid av Öhns skifteslag som med häst transporterade hö och timmer ner till Älggårdsviken. Senare högs vägen upp och breddades något för att nyttjas för timmertransport med traktor under vintertid. Timret transporterades ned till Älggårdsviken för att sedan flottas på Ströms Vattudal.

Norr om Edsån finns reser av en gammal kvarn. På södra sidan av Edsån, vid Gubbsjöbäckens östra sida, finns spår av ett samfällt lertag samt rester av en flottningsränna. Spåren efter lertaget består av ett litet igenväxande dike och några handgrävda gropar. Leran användes vid byggande av skorstenar och bakugnar in på 1940-talet. Flottningen i Gubbsjöbäcken, och användandet av flottningsrännan, upphörde i och med att skogsbruket motoriserades och timret började transporteras med traktor på vintervägen över kärret ner till Älggårdsviken.

Våtmarken i naturreservatet har historiskt nyttjats för både bete och myrslåtter. Rester från starrslåttrepoken i form av hässjerester och starrgolv kan eventuellt hittas igen i våtmarken. Slåttern upphörde någon gång på 1950-talet.

I övrigt visar Generalstabskartan från 1912, Historiska ortofoton från 1960 och Ekonomiska kartan från 1972 att området för naturreservatet under det tidsspännat, på samma sätt som nu, har bestått av skog, myrmark och vatten.

Rennäring

Området för naturreservatet ingår i samebyarnas Jijnjevaerie och Raedtievaerie totala renbetesområde.

Friluftsliv

Naturreservatet Edsån nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, främst för fiske, jakt samt svamp- och bärplockning. Området besöks även av en del skolklasser i samband med undervisning om natur och kulturhistoria.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Prioriterade bevarandevärden

Naturresevatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad barnnaturskog med inslag av kalkbarrskog präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Omfattande och till stora delar öppna rikkärssområden med mycket höga naturvärden.
- Lekområde och vandringsväg för harr, sik och öring.
- Områdets mångformighet med dess livsmiljöer för en stor mångfald av rödlistade- och andra naturvårdsarter vilka omfattar lavar, mossor, svampar, kärlväxter, insekter, hålhäckande fåglar, vattenlevande organismer samt kalkgynnade kärlväxter och svampar.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP)

Vid förvaltningen av naturresevatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer. Åtgärdsprogram (tabell 1) som är aktuella för detta naturresevat har beaktats i de skötselåtgärder som anges i skötselplanen. Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturresevatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturresevatets syfte och föreskrifter.

Tabell 1. Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller naturtyper som är särskilt viktiga för förvaltningen

Åtgärdsprogram	Kommentar
Rikkärr	ÅGP-arten kalkkärrsgrynsnäckan (<i>Vertigo geyeri</i>) har påträffats i rikkärren. Kalkkärrsgrynsnäckan gynnas av öppna kärr. Rójning och slåtter av kärren finns med i skötselplanen.
Bevarande av utter	ÅGP-arten utter (<i>Lutra lutra</i>) har observerats i Edsån. Uttern vill ha buskar, träd och annan skyddande vegetation utmed sjö- och åstränder. Den vill även ha stenrösen, stora rotvalv och andra lämpliga grytplatser i anslutning till vattnet samt tillgång till våtmarker. Hänsyn till Uttern finns upptaget som krav vid återställning av vattendrag.
Hotade kransalger	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då andra kalkgynnade kransalger som mellansträrfse (<i>Chara intermedia</i>) och taggsträrfse (<i>Chara hispida</i>) har hittats och kunskapsläget om förekommande kransalger är bristfälligt så har åtgärdsprogrammet ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen.
Hotade arter på asp i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då beståndsdynamiken kommer att förändras över tid och gamla aspar och kontinuerlig tillförsel av död ved förväntas i området så har åtgärdsprogrammet ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Åtgärdsprogram	Kommentar
Björklevande vedskalbaggar i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då beståndsdynamiken kommer att förändras över tid och gamla björkar och kontinuerlig tillförsel av död ved förväntas i området så har åtgärdsprogrammet ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen.
Brandinsekter i boreal skog	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Naturvårdsbränning är en del av åtgärdsprogrammet och då delar av skogsmarken är föreslagen för naturvårdsbränning så har åtgärdsprogrammet ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen.
Skalbaggar på nyligen död tall samt Skalbaggar på äldre död tallved	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då beståndsdynamiken kommer att förändras över tid och gamla tallar och kontinuerlig tillförsel av död ved förväntas i området så har åtgärdsprogrammen ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen.

Länssstyrelsen
Jämtlands län

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Naturreservatet har delats in i tre skötselområden (A-C) där den långsiktiga förvaltningen av områdets naturvärden skiljer sig åt. Område A utgörs av grandominerad naturskog och örtrik kalkbarrskog, B av vattendrag och C av rikkärr.

Skötselområde A – Grandominerad barrblandskog med inslag av kalkbarrskog, sumpskog och kärr (84 hektar)

Skötselområdet utgörs av sex delområden (A1-A6) grandominerad barrblandskog med inslag av kalkbarrskog, sumpskog och kärr. Naturvärdena är främst knutna till gamla träd, död ved, kalkrik jordmån och rörligt markvatten. Områdena är inte opåverkade av brand, men nuvarande naturvärden är huvudsakligen knutna till intern beståndsdynamik (figur 1). I flera av delområdena inom skötselområde A växer kalkgynnade och kalkkrävande arter som skogsrör, finbräken och guckusko. I delområdena A1, A2 och A4 förekommer spår efter plockhuggning. I delområdena A3, A5 och A6 förekommer spår efter plockhuggning och även påverkan av modernt skogsbruk. Påverkan från dikning förekommer i olika grader inom hela skötselområde A.

Delområde A1 är 12 hektar och i utgörs av gammal granskog, kalkbarrskog, barrblandskog, sumpskog och ett par mindre kärr. Stora delar av området har höga naturvärde. Lokalt finns rikligt med lövträd i form av björk, asp och sälk samt en del 150-200 åriga tallar. I delar av A1 finns rikligt med både liggande och stående död ved. De två mindre kärren som ingår skiljer sig markant åt när det gäller naturvärden då ett är ett rikkärr med höga naturvärden och det andra är starkt dikningspåverkat. Markvegetationen domineras lokalt av blåbärsris och lokalt av örter. Spridda sälgar med skrovellav och lunglav finns på flera ställen liksom finbräken och skogsrör. Vid Edsån finns en del bäverfällda träd.

Delområde A2 är 25 hektar består till stor del av grandominerad skog med varierande inslag av tall, lövträd, kalkbarrskog, sumpskog och barrblandskog. Stora delar av området har höga naturvärde. En del brandspår finns inom området, främst i form av brandstubbar. Den lägre liggande marken utgörs huvudsakligen av kalkbarrskog. Lokalt finns rikligt med lövträd i form av björk, asp och sälk samt rikligt med både liggande och stående död ved. En del 160-åriga till över 200-åriga tallöverståndare förekommer, men beståndsåldrarna varierar mellan 130 och 150 år. Inom delområdet förekommer många rödlistade arter varav sprickporing, doftticka (*Haploporus odoratus*), harticka (*Inonotus leporinus*) och skrovellav är några exempel. Markskiktet utgörs främst av mossa och bärris med lokalt stora inslag av örter. Dikningspåverkan förekommer i delar av området.

Delområde A3 är 5 hektar och utgörs av en blandning av medelålders till äldre barr- och lövträd och lövträdsungskog som växer på en blandning av både fastmark och kärr. Dikningspåverkan förekommer i delar av området.

Länssstyrelsen Jämtlands län

Delområde A4 är 12 hektar och utgörs av grandominerad skog med varierande inslag av tall och lövträd, kalkbarrskog, sumpskog samt barrblandskog med delvis höga naturvärden. Beståndsåldrarna är i den största delen av området från 130 år och uppåt. Längs Gubbsjöbäcken är beståndsåldern sällan över 100 år och skogen är delvis kraftigt självgallrad. Inslaget av asp längs bäcken är ganska stort. Flera delar av området består i huvudsak av kalkbarrskog. I delar av området växer sumpskog i form av barrblandskog samt en del yngre skog som brunnit en bit in på 1900-talet. Kraftig dikningspåverkan förekommer i norra delen av området.

Delområde A5 är 23 hektar och utgörs av grandominerad skog med varierande inslag av tall och lövträd, främst björk. En del kalkbarrskog och sumpskog med höga naturvärden finns inom området. Granskogen är relativt ung med en beståndsålder på cirka 110 år. I de norra och nordöstra delarna förekommer lokalt en del äldre tallar medan det längre söderut i delområdet övergår till cirka 50 årig tallskog. Markskiktet i de grandominerade delarna består främst av mossor och bärris.

Delområde A6 är 7 hektar och utgörs av bestånd av äldre barrblandskog med varierande inslag lövträd som växer på en blandning av både fastmark och kärr.

Figur 1. Skötselområde A

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av grandominerad barrblandskog, med inslag av kalkbarrskog och sumpskog, och det ska inom överskådlig tid finnas gamla aspar och sälgar. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara tydligt präglade av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt och inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske. Skötselområdet ska vara fritt från körsador samt ha en naturlig hydrologi och näringsstatus. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter inom artgrupperna bark- och vedlevande svampar och lavar, insekter, hackspettar samt kalkgynnade kärlväxter och marksvampar (bilaga 4). Området ska vara fritt från främmande arter. Arealen grandominerad barrblandskog med inslag av kalkbarrskog, sumpskog, kärr och lövträd samt präglad av intern beståndsdynamik ska vara 84 hektar.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Förvaltningsinriktning

- Återställning av dikningspåverkad hydrologi.
- Fri utveckling.

Skötselåtgärder

- Översyn av ungskog och borttagning av eventuell contortatall (*Pinus contorta*)
- För hydrologisk återställning, se skötselområde D. Efter att eventuell hydrologisk återställningen har utförts lämnas skötselområdet för fri utveckling.

Skötselområde B – Vattendrag (10 hektar)

Skötselområdet utgörs av vattendragen Edsån och Gubbsjöbäcken (figur 2). Edsån är vandringsväg och lek område för harr, sik och öring och det har även observerats utter i området. Edsån är påverkad av flottningsepoken och har bitvis rätats ut och rensats. Ett pågående restaureringsarbete kommer dock att leda till att Edsån delvis får tillbaka sitt naturliga förlopp med mer variation mellan svagt strömmande sel och grundare, stenigare partier med lite mer strömt vatten. Gubbsjöbäcken är ett mindre vattendrag som även den delvis har rätats ut och rensats. Planen är att även Gubbsjöbäcken ska återställas till ett mer naturligt flöde.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av så naturliga vattendrag som möjligt och målet är att det ska finnas arter som harr, sik, öring och utter. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara varierande sten- och blockdimensioner, sand- och grusbottnar, död ved samt en naturlig vattenföring och flödesdynamik. Det ska finnas fria vandringsvägar i vattendragen med lämpliga lekbottnar och gömställen för fisk och inga främmande arter ska förekomma. Det ska finnas ett naturligt svämplan med buskar, lövträd, ris och rik fröbank längs stränderna för att gynna ökad biologisk mångfald, ge skydd för utter, ge skuggiga områden i vattnet samt lövnedfall i vattnet. Vattendragen ska inte vara påverkade av onaturlig näringstillförsel eller av slamtransport. Sand- och grusbottnar ska genomströmmas med klart syrgasrikt vatten, ha en naturlig näringsstatus samt god vattenkemi och vara tillräckligt buffrat under hela året. Det ska finnas rikliga, och ej minskande, förekomster av för naturtypen typiska arter av främst harr, sik, öring och utter. Arealen för skötselområdet vattendrag, inklusive kantzoner, ska vara 10 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Återställning av vattendrag med efterkommande fri utveckling.
- Borttagande av främmande arter.

Skötselåtgärder

- Utförande av återställningsåtgärder enligt plan vilket innebär varsam tillsats av sten, block, grus, sand och död ved från vattendragens kanter. Extra naturgrus ska tillsättas om behov finns för utveckling av lekbottnar. Hänsyn ska tas till utter. Hänsyn ska också tas till kulturmiljövärden i och vid Edsån och Gubbsjöbäcken och en dialog ska föras med kulturmiljöhandläggare på Länsstyrelsen Jämtlands län vid

Länsstyrelsen Jämtlands län

återställningsarbete av vattendrag. Kulturmiljöerna i och vid vattendragen ska dokumenteras och beskrivas av antikvarie innan nya åtgärder utförs.

- Efter färdigställd återställning lämnas området för fri utveckling.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och främmande djur, som till exempel amerikansk bäckröding (*Salvelinus fontinalis*), mink (*Neovison vison*) och bisam (*Ondatra zibethicus*) tas bort med elfiske respektive jakt.

Ej prioriterade skötselåtgärder

- Återintroduktion av flodpärlmussla.

Figur 2. Skötselområde B: Edsån, vik av Edsån samt Gubbsjöbäcken.

Skötselområde C – Rikkärr (38 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av fem delområden (C1-C5) av rikkärr med till stora delar höga naturvärden. Kärren består av omväxlande öppna och glest trädbevuxna kärr varvat med sumpskog och fastmarksholmar (figur 3). Ut mot fastmarkskanterna övergår rikkärrerna lokalt till gles sumpskog. Den kalkberoende arten guckusko växer i hela skötselområdet.

Delområde C1 är 2 hektar och utgörs av rikkärr av fastmattetyp i centrala delen av kärret och ett blött stråk i väster. Längst i väster övergår kärret till sumpskog med inslag av gamla granar med garnlav (*Alectoria sarmentosa*) och sälgar med skrovellav och lunglav. På flera ställen i kärret förekommer sumpäggschamp samt en del orkidéer och längs kanterna på kärret förekommer skogsrör. Dikningspåverkan förekommer.

Delområde C2 är 6 hektar och består av ett öppet till glest trädbevuxet rikkärr. Trädskiktet i centrala delen av myren består främst av tall medan det i delen närmast fastmarkskanten i väster växer en gles bård av gran och björk. I södra delen övergår kärret till en örtrik blandsumpskog. En del orkidéer växer i kärret. Kraftig dikningspåverkan förekommer i östra halvan delen av området.

Delområde C3 är ett litet (1 hektar) öppet rikkärr som successivt övergående till allt tätare sumpskog mot väster. Flera orkidéarter har påträffats i områdets öppna del.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Delområde C4 är 6 hektar och utgörs av rikkärr med bitvis höga naturvärden och bitvis påverkat av dikning. Längs västra sidan av rikkärret är det tidigare avverkat ut på rikkärret på flera ställen och i östra delen förekommer dikningspåverkan.

Delområde C5 är 23 hektar och utgörs av rikkärr med varierande trädäckning, naturlig hydrologi och höga naturvärden. Myrlandskapet är rikligt uppbrutet med fastmarksholmar och flikiga kantzoner, vilket bidrar till områdets variation och mångformighet. En del av fastmarksholmarna i kärret har i sig själva höga naturvärden. I området norr om tjärnen, i södra delen av kärret, förekommer lunglav och skrovellav på sälg (figur 3) samt lågor i olika nedbrytningsstadier. I de öppna delarna av rikkärret växer till exempel axag, olika arter av orkidéer, späd skorpionmossa (*Scorpidium cossonii*) och sumpäggschamp. I de östra delarna finns en liten blekegöl (figur 3) där det bland annat växer mellansträffe och taggsträffe.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av rikkärr och vara fritt från körskador, fritt från främmande arter samt ha naturlig hydrologi och naturlig näringsstatus. Rikkärrens öppna ytor ska vara fortsatt öppna. Rikkärrens glest trädbevuxna partier ska fortsatt ha omkring 30 % krontäckning av främst tall och lövträd. Det ska finnas rikliga, och ej minskande, förekomster av för naturtypen typiska strukturer, funktioner och arter av främst kalkkärrsgrynsnäckan samt kalkgynnade kärlväxter och mossor. Arealen för skötselområdet rikkärr ska vara 38 hektar, av vilket omkring 26 hektar ska utgöras av öppna kärr.

Figur 3. Skötselområde C: Rikkärr, blekegöl i rikkärr samt lunglavsbevuxen (*Lobaria pulmonaria*) sälg (*Salix caprea*) på fastmarksholme.

Förvaltningsinriktning

- Återställning av hydrologi.
- Hävd av rikkärr.

Skötselåtgärder

- För hydrologisk återställning, se skötselområde D. Efter att eventuell hydrologisk återställningen har utförts ska området skötas enligt nedanstående.

Länsstyrelsen Jämtlands län

- Upprättande av plan för skötsel av öppna och trädbevuxna rikkärr samt utförande av åtgärder enligt planen, vilket ska innebära myrslåtter och/eller röjning av igenväxningsvegetation samt bortforslande av rester efter slåtter och röjning.
- Sumpskog och fastmarksholmar lämnas för fri utveckling.

Skötselområde D – Dikad mark

Beskrivning

Skötselområdet utgörs framför allt av fem delområden (se bilaga 3a). Dikena ligger främst i anslutning till kärr och sumpskog.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av rikkärr, sumpskog eller skog. Skötselområdet ska ha en naturlig hydrologi och näringsstatus samt vara fritt från körskador och främmande arter. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för respektive naturtyps typiska arter (se skötselområde A och C).

Förvaltningsinriktning

- Återställning av hydrologi.

Skötselåtgärder

- Upprättande av plan för återställning av dikningspåverkad hydrologi i skötselområdet samt utförande av åtgärder enligt plan. Detta bör innebära inventering av dikespåverkad mark inom skötselområdet samt i anslutning till skötselområdet. Det bör även innebära att plugga igen diken, helt eller delvis, där det bedöms ha positiv effekt på våtmarkerna samt röjning av vegetation intill diken. Innan diken pluggas igen ska dock en utvärdering av möjlig negativ effekt på bebyggda tomter samt skogs-, ängs- och åkerproduktion utanför naturreservatet utföras. Med hänsyn tagen till resultatet av utvärderingen genomförs sedan pluggning, delvis pluggning eller ingen pluggning alls.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Naturreservatet Edsån nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, främst till fiske, jakt samt svamp- och bärplockning. Området besöks även av en del skolklasser i samband med undervisning om natur och kulturhistoria. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett högre antal besökare. Områdets karaktär med den blöta myrar, avgränsande vattendrag samt avsaknaden av rastplatser minskar dock sannolikheten för att det sker i någon större omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas parkeringsplats samt god information om naturreservatets naturvärden samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Skötselåtgärder

- Informationstavla för naturreservatet sätts upp vid områdets entré.
- Väg till parkeringsplats samt parkeringsplats hålls farbar.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En sammanfattning av skötselåtgärder i de olika skötselområden inom Edsån naturreservat visas i tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Edsån samt när dessa skötselåtgärder ska utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
A	Översyn av ungskog och borttagning av eventuell contortatall	1	Inom 2 år	Återkommande vid behov
B	Upprättande av plan för kvarvarande arbete med återställning av vattendrag.	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
B	Åtgärder enligt upprättad plan för återställning av vattendrag.	1	Tills färdigställt	Tills färdigställt
B	Avlägsna främmande arter som till exempel amerikansk bäckröding, mink och bisam om arterna observeras.	1	Vid behov	Återkommande vid behov
C	Upprättande av plan för skötsel av öppna och trädbevuxna rikkärr.	1	Inom 2 år	Engångsåtgärd
C	Åtgärder enligt upprättad plan för skötsel av öppna och trädbevuxna rikkärr.	1	Inom 3 år	Enligt plan
D	Upprättande av plan för återställning av dikningspåverkad hydrologi.	1	Inom 3 år	Engångsåtgärd
D	Åtgärder enligt upprättad plan för återställning av dikningspåverkad hydrologi.	1	Inom 5 år	Engångsåtgärd
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla för Edsån naturreservat.	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov

Länsstyrelsen Jämtlands län

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Väg och p-plats	Upprättande av plan för underhåll av väg och parkeringsplats samt åtgärder enligt plan.	1	Inom 3 år	Enligt plan eller vid behov

Övriga uppgifter

Samråd med rennäringen

Innan någon större skötselåtgärd genomförs ska samråd ske med Jijnjevaerie och Raedtievaerie samebyar.

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31
- Naturvårdsverket 2005. Naturvårdsbränning. Vägledning för brand och bränning i skyddad skog. Naturvårdsverkets Rapport 5438.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av utter. 2006-2010, Naturvårdsverket rapport 5614.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr. Naturvårdsverket rapport 5601.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket rapport 5610.

Länsstyrelsen Jämtlands län

- Naturvårdsverket 2008. Åtgärdsprogram för björklevande skalbaggar på björk i Norrland. Naturvårdsverket rapport 5843.
- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2009. Åtgärdsprogram för hotade kransalger: arter i kalkrika sjöar 2008–2011. Naturvårdsverket rapport 5848.
- Naturvårdsverket 2010. Åtgärdsprogram för hotade arter på asp i Norrland. Naturvårdsverket rapport 6393.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2013. Åtgärdsprogram för skalbaggar på nyligen död tall, 2014-2018. Naturvårdsverket rapport 6599.
- Naturvårdsverket 2014. Åtgärdsprogram för skalbaggar på äldre död tallved, 2014–2018. Naturvårdsverket rapport 6629.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Skogsstyrelsen 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Strömsunds kommun 2014. Översiktsplan för Strömsunds kommun.
- Strömsunds kommun 2019. Tillägg till Strömsunds kommuns översiktsplan – Vindkraft.

Källor på internet

- Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.
- Lantmäteriet, Historiska kartor. Generalstabskartan: Strömsund J242-60-1, 1912. Ekonomiska kartan: Bredkålen J141-20F6-7e-f74, 1972; <http://historiskakartor.lantmateriet.se>.
- Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>
- Naturvårdsverket. Natura 2000 i Sverige. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/>
- Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>
- Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>
- Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Forsök: <https://app.raa.se/open/forsok/>
- Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlisade arter i Sverige. www.artfakta.se.

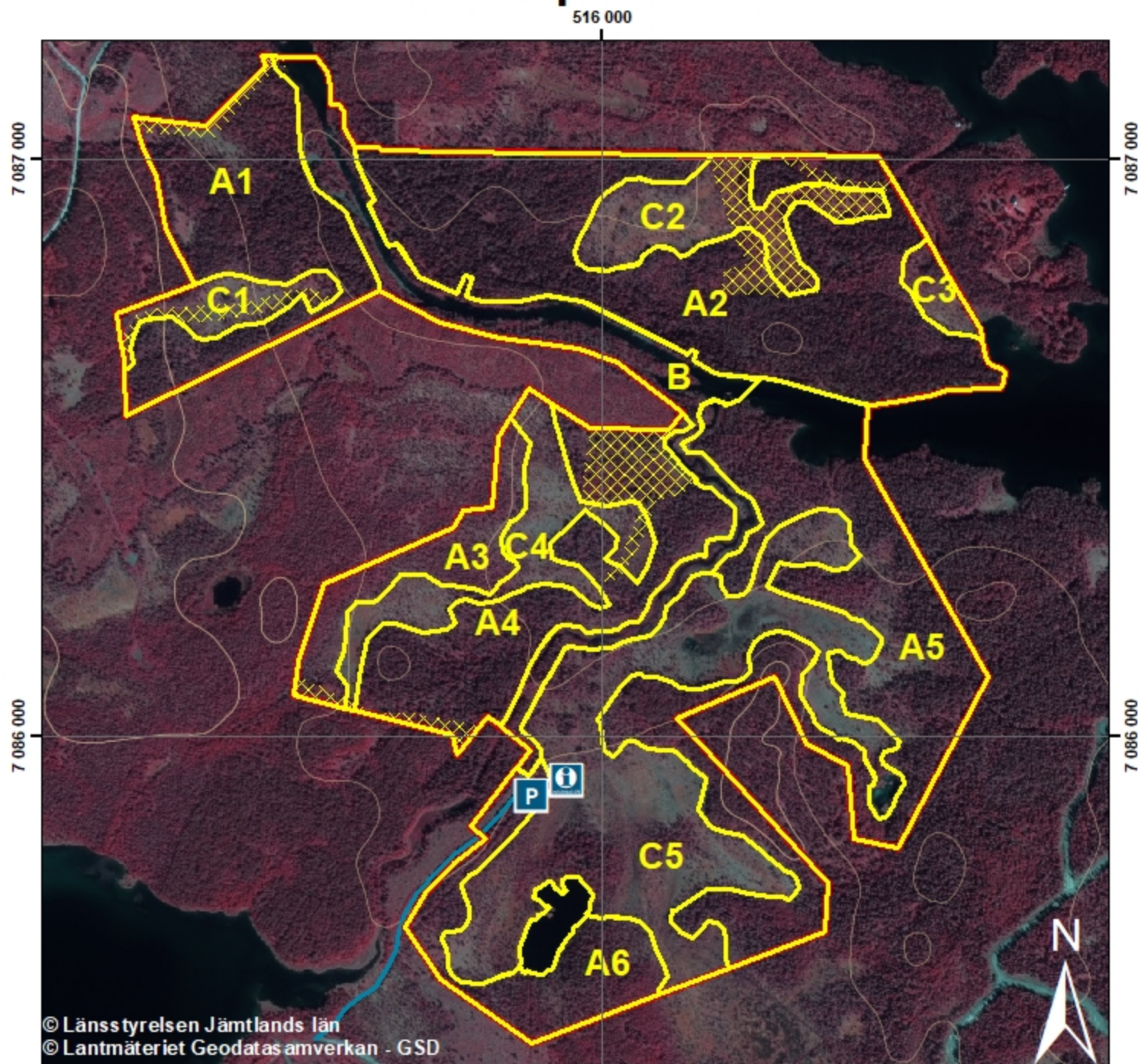
Övriga källor

- Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

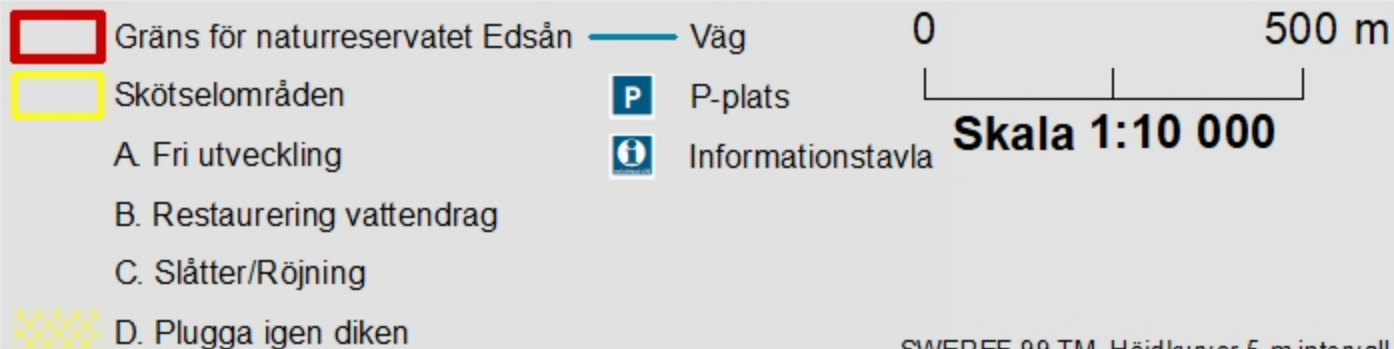
Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Edsån Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatas amverkan - GSD

Artförteckning naturreservatet Edsån

I artförteckningen nedan anges ett urval av naturvårdsarter funna i naturreservatet Edsån. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppen återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelararter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Förklaring till kolumnen Kategori:

- Rödlistekategori: EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = missgynnad och NE = ej bedömd.
- § = Skyddad enligt Artskyddsförordningens (SFS 2007:845) paragrafer 4, 5, 6, 7, 8 och/eller 9.
- * = Indikatorart för kalkrik mark
- ** = Exklusiv kalkart.
- ÅGP = Ingår i åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper framtagna av ArtDatabanken på uppdrag av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten.

Förklaring till kolumnen Signal- och E-art:

Signalarter (S) är arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden. E-art (E) är en ekologisk ståndortsindikator som visar på speciella ståndorter som i kombination med andra miljöförhållanden (kriterier) eller andra arter kan visa på höga naturvärden. Enbart förekomst av E-art visar inte alltid höga naturvärden (Skogsstyrelsen, 2020).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Signal- och E-art
Lavar			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT	S
<i>Chaenotheca gracillima</i>	Brunpudrad nållav	NT	S
<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	Vitskaftad svartspik	NT	S
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT	S
<i>L. scrobiculata</i>	Skrovellav	NT	S
<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav		S
<i>N. resupinatum</i>	Luddlav		S
<i>Parmeliella triptophylla</i>	Korallblylav		S
<i>Peltigera collina</i>	Grynig filtlav	NT	S
<i>Schismatomma pericleum</i>	Rosa skärelav	NT	S

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Signal- och E-art
Svampar			
<i>Bankera violascens</i>	Grantaggsvamp	NT	S
<i>Bovista paludosa</i>	Sumpäggsvamp	NT, *	
<i>Cystostereum murrayi</i>	Doftskinn	NT	S
<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	Sprickporing	VU	
<i>Fomitopsis rosea</i>	Rosenticka	NT	S
<i>Haploporus odoratus</i>	Doftticka	VU, §	S
<i>Hydnellum peckii</i>	Skarp dropptaggsvamp		S
<i>Inonotus leporinus</i>	Harticka	NT	S
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	Svavelrisk		S
<i>Phellinus chrysoloma</i>	Granticka	NT	S
<i>P. ferrugineofuscus</i>	Ullticka	NT	S
<i>P. nigrolimitatus</i>	Gränsticka	NT	S
<i>Pseudographis pinicola</i>	Gammelgransskål	NT	S
Mossor			
<i>Catocopium nigrum</i>	Svartknoppsmossa	*	
<i>Crossocalyx hellerianus</i>	Vedtrappmossa	NT	S
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Käppkrokmossa	§	
<i>Palustriella falcata</i>	Klotuffmossa	*	S
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Kransmossa	*	
<i>Scorpidium cossonii</i>	Späd skorpionmossa	*	
<i>Sphagnum warnstorffii</i>	Purpurvitmossa	§	
<i>S. wulfianum</i>	Bollvitmossa	§	S
<i>Tomentypnum nitens</i>	Gyllenmossa	*	
Kärlväxter			
<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>septrionale</i>	Nordisk stormhatt		E
<i>Actaea spicata</i>	Svart trolldruva	*	S
<i>Bartsia alpina</i>	Svarthö	*	
<i>Calamagrostis chalybaea</i>	Skogsrör	§, *	
<i>Carex appropinquata</i>	Tagelstarr	*	
<i>C. capillaris</i>	Hårstarr	*	
<i>C. digitata</i>	Vispstarr	*	
<i>C. lepidocarpa</i> subsp. <i>jemtlandi</i>	Jämtstarr	*	

Postadress

831 86 ÖSTERSUND

Besöksadress

Residensgränd 7

Telefon

010-225 30 00

E-post

jamtland@lansstyrelsen.se

Webb

www.lansstyrelsen.se/jamtland

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Signal- och E-art
<i>Convallaria majalis</i>	Liljekonvalj	*	
<i>Crepis paludosa</i>	Kärrfibbla		E
<i>Cypripedium calceolus</i>	Guckusko	§, **	S
<i>Cystopteris montana</i>	Finbräken	**	S
<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>incarnata</i>	Äkta ängsnycklar	NE, §, *	
<i>D. majalis</i> subsp. <i>lapponica</i>	Sumpnycklar	§, *	
<i>Daphne mezereum</i>	Tibast	§, *	S
<i>Equisetum variegatum</i>	Smalfräken	*	
<i>Eriophorum latifolium</i>	Gräsull		S
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	VU, §	S
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudsporre	§, *	
<i>Lycopodium complanatum</i>	Plattlummer	§	
<i>Neottia ovata</i>	Tvåblad	§	S
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär		E
<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kransrams	*	S
<i>Rosa majalis</i>	Kanelros	*	
<i>Salix myrsinites</i>	Glansvide	*	
<i>Schoenus ferrugineus</i> ,	Axag	*	S
<i>Selaginella selaginoides</i>	Dvärglummer	§, *	
<i>Viola mirabilis</i>	Underviol	*	S
Alger			
<i>Chara hispida</i>	Taggsträfs	*	
<i>C. intermedia</i>	Mellansträfs	*	
Fåglar			
<i>Buteo lagopus</i>	Fjällvråk	NT, §	
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT, §	
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT, §	
Övriga arter			
<i>Lutra lutra</i>	Utter	NT, §, ÅGP	
<i>Vertigo genesii</i>	Otandad grynsnäck	NT	
<i>V. geyeri</i>	Kalkkärrsgrynsnäckan	NT, *, ÅGP	

Postadress

831 86 ÖSTERSUND

Besöksadress

Residensgränd 7

Telefon

010-225 30 00

E-post

jamtland@lansstyrelsen.se

Webb

www.lansstyrelsen.se/jamtland